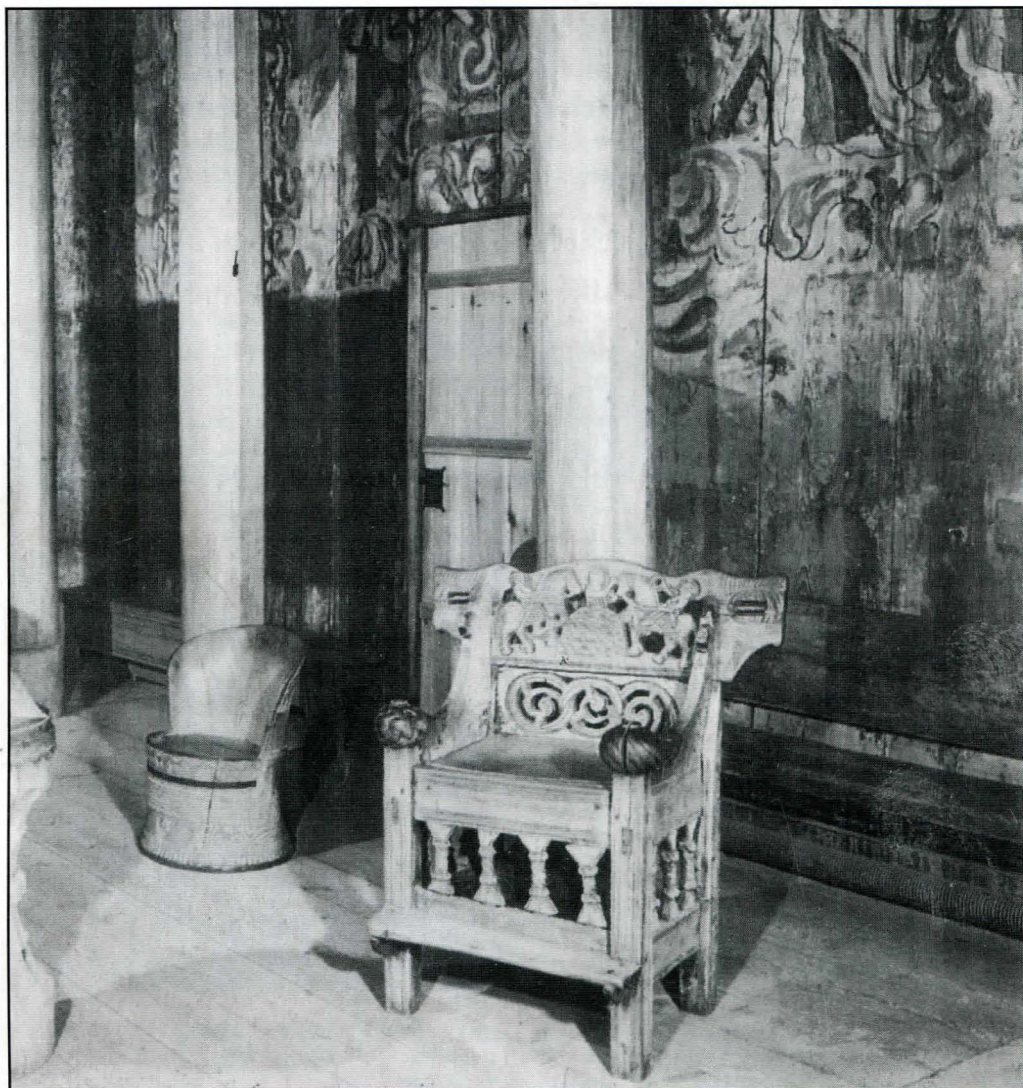

BEVAR' OSS VEL!

FORTIDSMINNEFORENINGEN

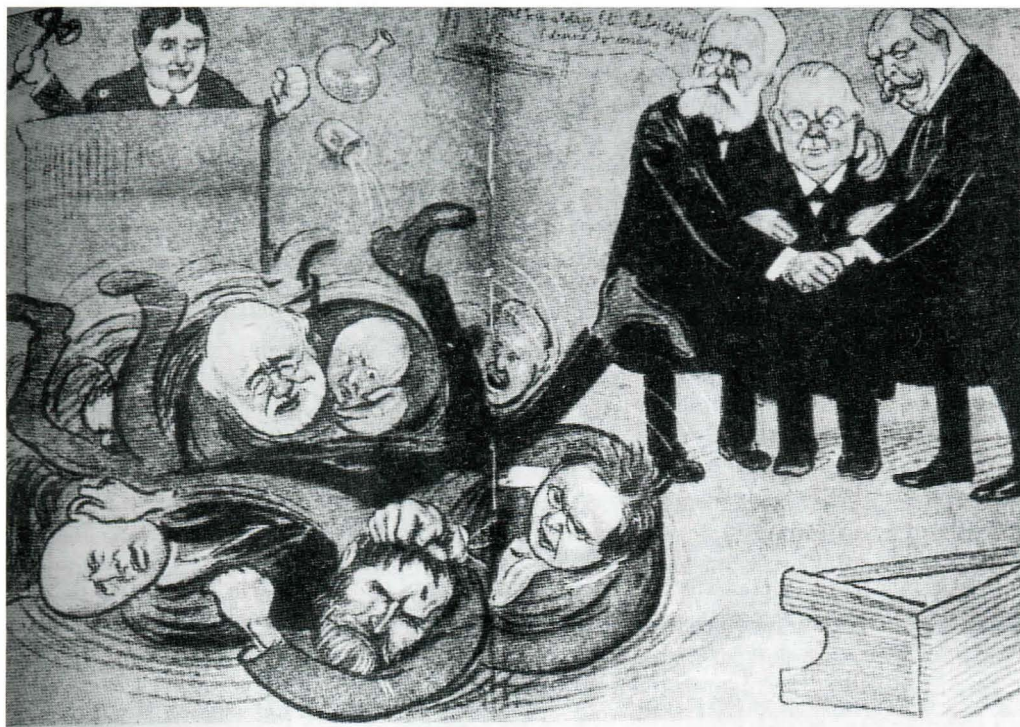
2-2004

REGIONBLAD FOR BUSKERUD, TELEMARK, VESTFOLD, ØSTFOLD

Korstog mot fredning

AV | RAGNAR KRISTENSEN, FORTIDSMINNEFORENINGEN, VESTFOLD AVDELING

Bilde fra Vikingen. Kristiania avdelings ekstraordinære generalforsamling 1912. Foto etter årboken 1943. Vernedebatt kan vekke sterke følelser og temperaturen kan bli høy. Det sier kanskje noe om hvor mye kulturminner betyr for folk.

Før påske hørte jeg tilfeldigvis daglig leder i Norsk kulturarv Dag Lindvig spille ut sine meninger om fredning på NRK P2. Budskapet var at fredning bygger på tvang og staten gir eiere pålegg uten å betale for utgiftene. I «Kulturarven» proklamerte lederen avfredning av egen eiendom og sendte stafettpippen videre til andre eiere. Alarmert og opprørt endte jeg i radiodebatt med Lindvig på NRK P2. Lindvig presiserte i løpet av debatten at aksjonen dreier seg om å endre forvaltningssystemet vel så mye som å bedre eiernes økonomiske kår.

I Gudbrandsdølen har han bekreftet denne målsettingen. I Aftenposten kriger han mot fredning og i Dagbladet fremstilles fredning som årsak til manglende vedlikehold. Fred-

ning bygger på tvang er gjennomgangstemaet.

Det er bekymringsfullt at Norsk kulturarvs leder i ren blitskrig stiller seg bak et vell av påstander uten belegg i virkeligheten. At eiere må betale for befaringer fra RA, at tvang er hverdagen for eiere, at det ikke er mulig å få tilskudd etc. I utgangspunktet er det enkelt å imøtegå slike påstander men vanskelig når de popper opp i rasende fart med ulike vinklinger i et utall medier. Taktikken er åpenbart å skape et bilde av en bred aksjon, men vi sitter i hovedsak tilbake med en hyperaktiv og allestedsnærværende daglig leder Dag Lindvig. Siden aksjonen startet gjennom lederen i Kulturarven får vi gå ut fra at Dag Lindvig representerer stiftelsen Norsk kulturarv som i så fall har et problem.

«Avfredningsaksjonen» er bekymringsfull fordi forvaltningssystemet er i støpeskjeen. Vi venter på en kulturminnemelding og det ville ikke overraske om det kommer noen endringer i regjeringen. Når systemet er i flyt ligger forholdene til rette for å realisere agendaer. Norsk kulturarvs/Lindvigs agenda kan vanskelig tolkes annerledes enn å avskaffe lovfestet vern, omdanne tilskuddsordningen til en subsidieordning, overføre myndighet fra kulturminneforvaltningen til eierne, og bygge ned og privatisere det offentlige kulturminnevernet. Disse målsettingene er formulert som «avfredning», frivillig fredning, «fredning bygger på tvang», «Riksantikvaren freder for mye». Utspillene sprer feilinformasjoner om forvaltningssystemet og svekker Riksantikvaren som forvaltningsorgan.

Vanlige mennesker sitter igjen med et temmelig ekstremt bilde av hva det innebærer å eie et fredet hus. Når det er sagt er det mye å kritisere ved dagens forvaltningssystem, men vi velger å legge ønsket om et bedre bevaring av kulturminner til grunn for kritikken.

Vi venter på stortingsmeldinger om Miljøvern- og kulturpolitikk. Sentrale politikere i Stortingets kulturkomité har i tråd med Norsk kulturarvs gamle fanesak krevet direktoratet flyttet fra Miljøverndepartementet til Kulturdepartementet og enkelte har tatt til orde for mindre vern. Kultur og kirke departementet vil avdramatisere rivning av forfalne kirker istedenfor å åpne opplysningsfondets stinne pengesekk. En svekket Riksantikvar under Kulturdepartementet vil bety større tap av kulturminner. Dag Lindvig/Norsk kulturarv spiller ballen rett i hendene på disse kreftene.

Kulturminnevernet er avhengig av makten og tyngden som følger med Kulturminneloven og plasseringen under Miljøverndepartementet. Kulturminnevern handler om arealplanlegging, om fysiske objekter og kulturlandskapers eksistens. Vi har erfart at politikere forstår at kulturminner er ikke fornybare ressurser. Kulturminnevernets beste berettigelse er å inngå i et samlet miljøvern. Kulturlivet er av en annen og flyktigere karakter - på en annen måte fornybart. Siden 1980-tallet har underordningen under fylkeskultursjefene vært den største urofaktoren i den regionale forvalt-

Borgund stavkirke fremstilt i foreningens årbok for 1858. Foto RA.

Skal våre nasjonale kulturminner overlates til tilfeldige eieres for godt/befinnende?

ningen av kulturminner, og har mange steder medført en langsom og sikker nedbygging av kulturminnevernets identitet. Kulturminneloven er grunnlaget for norsk vernepolitikk, og miljøvern tankegangen har vært grunnlaget for alle stortingsmeldinger og all argumentasjon om vernets berettigelse de siste tiårene. Det må ikke bli slik at kulturminnevernet blir den eneste samfunnssektoren som ikke er regulert gjennom lov.

Dag Lindvigs og Norsk kulturarvs underminering av Kulturminneloven og Riksantikvaren åpner for omrokking av Riksantikvarens plassering i forvaltningssystemet og avskaffelse av det nødtørftige vernet vi har bygget opp i Norge. Samtidig pågår et kirkelig korstog for å rive våre gamle kirker. Om det er tidsånden eller en samordnet aksjon vet jeg ikke, men det er viktig å danne en motfront når slike krefter spilles ut så bredt. Et godt og slagkraftig vern angår nemlig oss alle i et ressursperspektiv. Vi ønsker ingen privatisering av fellesskapets interesser.